

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	0	3	9
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	1
---	---	---	---

B.A. /B.Sc. (General) 1st Semester
(1129)

SOCIOLOGY (In All Mediums)
Paper—Fundamentals of Sociology

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 90

Note :— (1) Attempt **FIVE** questions in all.

(2) Question No. 1 is compulsory.

(3) Attempt **ONE** question from each Unit.

1. Attempt any **nine** of the following :—

(i) Enlightenment.

(ii) Industrial Revolution

(iii) Folkways and Mores

(iv) Difference between Group and Society

(v) Ethnocentrism

(vi) Mechanical Solidarity

(vii) Voluntary Association

(viii) Cultural Pluralism

(ix) Positive and Negative Sanctions

(x) Looking Glass Self.

(xi) Anticipatory Socialization

(xii) Deviance.

9×2=18

UNIT—I

2. Define Sociology. Discuss significance and scope of Sociology. 18

OR

3. Discuss the relationship of Sociology with other Social Sciences. 18

UNIT—II

4. Outline the various theories regarding the origin of society. 18

OR

5. What do you understand by Social Groups ? Discuss various types of Social Groups. Explain any two in detail. 18

UNIT—III

6. What do you understand by culture ? Discuss interrelation between culture and civilization. 18

OR

7. What do you understand by Material and Non-Material Cultures ? Explain the concept of cultural lag with the help of illustrations. 18

UNIT—IV

8. Explain the meaning of Socialization. Explain with special reference to Sociological and Psychological approaches to self. 18

OR

9. What are the means of Social Control ? Are informal means of Social Control effective in modern times ? Illustrate. 18

(हिन्दी माध्यम)

नोट :— (1) सभी में से पांच प्रश्न करें।

(2) प्रश्न संख्या 1 अनिवार्य है।

(3) प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न करें।

1. निम्नलिखित में से कोई नौ प्रश्न करें :—

(i) आत्मज्ञान

(ii) औद्योगिक क्रांति

(iii) लोककथाएं और कार्य

(iv) समूह और समाज के बीच अंतर

(v) जातीयतावाद

(vi) यांत्रिक सामाजिकता

(vii) स्वैच्छिक संघ

(viii) सांस्कृतिक बहुलवाद

(ix) सकारात्मक और नकारात्मक प्रतिबंध

(x) लुकिंग ग्लास सेल्फ

(xi) प्रत्याशित समाजीकरण

(xii) विचलंतिका।

9×2=18

यूनिट-I

2. समाजशास्त्र को परिभाषित करें। समाजशास्त्र के महत्व और कार्यक्षेत्र की चर्चा करें। 18

अथवा

3. अन्य सामाजिक विज्ञान के साथ समाजशास्त्र के संबंध की चर्चा करें। 18

यूनिट-II

4. समाज की उत्पत्ति के संबंध में विभिन्न सिद्धांतों को रेखांकित करें। 18

अथवा

5. सामाजिक समूहों से आप क्या समझते हैं ? सामाजिक समूहों के विभिन्न प्रकारों की चर्चा करें। किन्हीं दो को विस्तार से बताएं। 18

यूनिट-III

6. संस्कृति से आप क्या समझते हैं ? संस्कृति और सभ्यता के बीच के संबंध की चर्चा करें। 18

अथवा

7. — भौतिक और गैर-भौतिक कल्चर से आप क्या समझते हैं ? उदाहरणों की मदद से सांस्कृतिक अंतराल की अवधारणा को समझाइए। 18

यूनिट-IV

8. समाजीकरण का अर्थ बताइए। स्वयं के लिए समाजशास्त्रीय और मनोवैज्ञानिक दृष्टिकोण को विशेष संदर्भ के साथ समझाइए। 18

अथवा

9. सामाजिक नियंत्रण के साधन क्या हैं ? क्या आधुनिक समय में सामाजिक नियंत्रण के अनौपचारिक साधन प्रभावी हैं ? उदाहरण दें। 18

(पंजाबी अनुवाद)

नोट :- (1) सारिआं ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

(2) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

(3) ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

1. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ :

(i) ਆਤਮਗਿਆਨ

(ii) ਉਦਯੋਗਿਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ

(iii) ਲੋਕਕਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜ

(iv) ਸਮੂਹ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ

(v) ਜਾਤੀਯਤਾਵਾਦ

(vi) ਜਾਂਤ੍ਰਿਕ ਸਮਾਜਿਕਤਾ

(vii) ਸਵੈਇੱਛਕ ਸੰਘ

(viii) ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਬਹੁਲਵਾਦ

(ix) ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪਾਬੰਦੀਆਂ

(x) ਗਲਾਸ ਖੁਦ ਵੇਖਣਾ

(xi) ਪ੍ਰਤਯਾਸ਼ਿਤ ਸਮਾਜੀਕਰਨ

(xii) ਭਟਕਣਾ।

9×2=18

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਸਮਾਜਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ। ਸਮਾਜਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਸਕੋਪ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18

ਜਾਂ

3. ਸਮਾਜ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਹੋਰ ਸਮਾਜ ਵਿਗਿਆਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਸਮਾਜ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਭਿੰਨ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਦੱਸੋ। 18

ਜਾਂ

5. ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੂਹਾਂ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ? ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਕਿਸੇ ਦੋ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਸਮਝਾਓ। 18

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ? ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਸੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18

ਜਾਂ

7. ਪਦਾਰਥਕ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਪਦਾਰਥਕ ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ? ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਅੰਤਰਾਲ ਦੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਸਮਾਜੀਕਰਨ ਦਾ ਅਰਥ ਸਮਝਾਓ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਸਮਝਾਓ। 18

ਜਾਂ

9. ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਸਾਧਨ ਕੀ ਹਨ ? ਕੀ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਅਨੁਪਚਾਰਿਕ ਸਾਧਨ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹਨ ? ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਕੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ। 18